

Høring av verneplan for skog

Raudbergnuten naturreservat, Tokke og Kviteseid kommunar (utviding av noverande Storskog naturreservat)

*Utsikt over Bandak frå austenden ved Apalstod. Førreslege verneområde ligg på nordsida av Bandak.
Foto: Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark*

**Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark
Oktober 2024**

Innhald	side
1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Heimelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang og innkomne merknader.....	4
5. Verneplanens omfang.....	8
6. Faktaark.....	9
7. Forslag til verneforskrift.....	14

Vernekart er lagt ved høringa som eige vedlegg.

1. Bakgrunn

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark sender med dette på høyring forslag til vern av område kalla Raudbergnuten i Kviteseid og Tokke kommunar. Området omfattar 13 km med lisider langs Bandak, og ligg på kvar side av eksisterande Storskog naturreservat som med dette forslaget inneber ei utviding. Tilboda kom inn som to einskilde tilbod kalla Sjausel i Tokke og Digernes i Kviteseid.

Bakgrunnen for forslaget er to tilbod frå 17 private grunneigarar (10 i Tokke og 7 i Kviteseid) om frivillig vern av skog. Tilboda kom i to vendingar; 4. mai 2020 og 2. mars 2021 frå skogeigarforeininga AT skog.

Området vart registrert i forbindelse med edellauv- og kalkskogkartlegging etter DN-håndbok 13. Biofokus har i 2019 og 2021 laga to rapportar som oppsummerer verneverdiane.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legg opp til ei vidareføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, under dette auka frivillig skogvern. Under handsaminga av meldinga bad Stortinget regjeringa setja mål om vern av både offentleg eid skog og frivillig vern av privateigd skog til 10 % av skogarealet i landet.

Naturfaglege evalueringar som ligg til grunn for prioriteringane i skogvernarbeidet er «*Evaluering av norsk skogvern i 2016*», NINA rapport 1352/2017 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010. Dette arbeidet er samtidig eit viktig bidrag til å nå [FNs bærekraftsmål 15](#) som har som mål å verna, gjenopprette og fremja berekraftig bruk av økosystem, sikra berekraftig skogforvaltning, nedkjempa ørkenspreiing, stansa og reversera landforringing og dessutan stansa tap av artsmangfald.

Ved frivillig skogvern gir grunneigarane Statsforvaltaren tilbod om vern av aktuelle område. Det blir gjort naturfaglege registreringar og utarbeidd skogtakstar for dei områda der det er behov for det. På grunnlag av tilbod og dei naturfaglege registreringane utarbeider Statsforvaltaren forslag til avgrensing av verneområdet. På grunnlag av tilbod og mal for verneforskrift for naturreservat utarbeider Statsforvaltaren forslag til verneforskrift som blir oversend grunneigarane for kommentarar. Miljødirektoratet oppnemner ein skogsakkyndig som får i mandat å forhandla med grunneigarane eller representanten til grunneigarane. Ved semje blir det utarbeidd avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensing av verneområdet blir avklart.

Det vanlege er at når staten og grunneigar er samde om desse punkta vil området gjennomgå vanleg sakshandsaming i tråd med naturmangfaldslova. Etter avtale med grunneigar kan melding og høyring av verneforslag likevel blir gjennomført før avtale er signert. Frå avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjeld ei vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fatta.

3. Heimelsgrunnlag

Vern av spesielle område eller førekomstar skjer i medhald av lov 16. juni 2009 om forvaltning av mangfaldet til naturen (naturmangfaldslova) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfaldslova er det gitt heimel for oppretting av ulike vernekategoriar. Vernekategorien naturreservat, som er det strengaste vernet etter naturmangfaldslova, jf. § 37, vil bli bruka for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om skiping av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfaldslova, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang og innkomne merknader

Formell start på verneplanarbeidet vart meld 19. mai 2023, og frist for innspel var 5. juli 2023. Det vart meld oppstart for 17 område samtidig og det kom inn totalt 11 merknader. Namnet på området var då *Storskog naturreservat utviding Digernes og Lårdal-Sjausel*, medan området no blir omtalt under det nye namnet *Raudbergnuten*. Det er 8 innspel som er knytt til utviding av Storskog.

Språkrådet (brev dagsett 1.6.2023) uttaler følgjande:

“*Storskog naturreservat – utviding med Sjøberg – Digernes, Kviteseid og Tokke kommunar Heller ikkje her er det klart kva som er tenkt som namn på det utvida verneområdet. Namnet Storskog naturreservat er ikkje registrert i SSR, og det er heller ikkje registrert noko namn Storskog i Tokke eller Kviteseid. Vi ber Statsforvaltaren syte for at det i neste runde av saka går tydeleg fram kva som er tenkt som namn på området, og kva som er bakgrunnen for namnevalet.*

BaneNor (brev dagsett 14.6.2023) uttaler følgjande:

«*Vi viser til varsel om oppstart av verneplanprosess, datert 19.05.2023. Ingen av verneområdene berører jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.*»

Forsvarsbygg (brev dagsett 23.06.2023) uttaler følgjande:

«*Vi viser til brev 19. mai 2023 med melding om start av verneplanprosess for frivillig vern av skog for 17 områder i kommunane Bamble, Fyresdal, Holmestrand, Tønsberg, Kviteseid, Midt-Telemark, Nissedal, Notodden, Seljord, Tinn og Tokke. Forsvarsbygg gjev høyringsvar i slike saker med det utgangspunktet å ta vare på Forsvaret sine arealbruksinteresser.*

Vi ser foreløpig ingen konflikter med det foreslåtte verneområdet. Vi ber likevel om at de teknaudsynte unntak for militær operativ verksemd inn i forskrift til verneplanen. Vi ber òg om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy vert tatt med i forskrift, for å ivareta omsynet til militær luftoperativ verksemd. Vi har ingen ytterlegare merknader til verneframlegget».

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) (brev dagsett 30.06.2023) nemner si rolle og dei nasjonale mål for mineralforvaltninga. For området som vert foreslegne som naturreservat, uttalar DMF:

“Storskog, utviding. Det varsla området røyre ved fleire registrerte førekomstar; koparførekomsten Uddedalen⁵, Raudbergnuten⁶ i Kviteseid, Raudbergnuten⁷ i Tokke og blyførekomsten 1 Noregs mineralstrategi: Raudbergnuten i Tokke er vurdert til å ha liten betydning som ressurs, men dei andre har ikkje blitt klassifisert av NGU. I tillegg er det registrert fleire førekomstar av metall i nærleiken av området. DMF forventar at det innhentast meir informasjon om førekomstane som ikkje har verdivurdering frå NGU med tanke på konsekvensar for mogleg tilgang på eigna mineralske ressursar og førekomstanes samfunnsmessige betydning. Dette må gå fram av høyringsdokumenta.”

Statsforvaltaren skreiv til NGU 5. juli 2024, og fekk dette svaret 23. august:

“I området på og rundt Raudbergnuten ved Storskog naturreservat finst ei rekkje gamle skjerp. DMF viser til registreringane Lindevik, Uddedalen, og Raudbergnuten. Både mineraliseringane ved Lindevik (Storskog) og Uddedalen (Ulledalen) vart funne i 1880-åra. Det var forsøksdrift der i 1887 på Lindevik og noko skjerpearbeid vart og gjort på Uddedalen. På sjølve Raudbergnuten finst fleire registreringar, der dei fleste er mineraliseringar knytta til små, uregelmessige kvartsårer. Fleire har vore kjende sidan 1800-talet, og det siste skjerpearbeidet vart innstilt vinteren 1909-1910. Alle dei kjende mineraliseringane på ved Raudbergnuten er relativt små og truleg utan økonomisk interesse i dag, men området rundt (særleg i aust) er framleis av interesse for prospekteringsindustrien, og har vore undersøkt fleire gongar. Resultata frå dei siste undersøkingane frå industrien er pr nå ikkje tilgjengeleg for NGU.”

Naturvernforbundet i Øst-Telemark (e-post med vedlegg dagsett 05.07.2023) uttalar følgjande:

“Vi er positive til at flere verdifulle skogområder i Notodden og Tinn vernes. Det er spesielt gledelig at det kommer inn gode tilbud fra skogeiere rundt Follsjå, et område vi har hatt fokus på, og der det har vært god dialog med skogeierne. Samtidig er vi opptatt av at det er de viktigste områdene som må prioriteres først, spesielt nå i en situasjon der det er begrenset med midler og lang kø av vernekandidater. Vi er også opptatt at grensene for verneområdene trekkes slik at de fanger opp verneverdiene på en helhetlig og god måte. Det er særlig områder i lavlandet og andre typer som har lav dekning av vern som vi ønsker å ha et spesielt fokus på.”

Naturvernforbundet har spesifikke kommentarar til nokre områder, men Raudbergnuten er ikkje bland desse.

Norges vassdrags- og energidirektorat NVE (brev dagsett 05.07.2023): Det er gjort eit utdrag av den delen av uttala som omfattar Raudbergnuten som av NVE omtales som *Storskog*.

“NVE har sett gjennom meldingen for de foreslåtte verneområdene med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. Vi vil bemerke at det er viktig at denne type saker underlegges grundige saksbehandlingsprosesser og at alle involverte interessenter gis anledning til å uttale seg.

- I verneforslagene Brånås, **Storskog**, Kringsås, Heggeneset, Eidsborgkleivane-Gjuvstøyllia og Humleneset (utv.) er det nettanlegg som krysser områdene.
- NVE ber om at alle berørte parter blir inkludert i adresselisten. Dette gjelder områdekonsesjonærer, netteiere, magasinregulanter, kraftselskapseiere, grunneiere m.m. Dette er for at de skal få muligheten til å uttale seg om hvorvidt vern påvirker eksisterende eller fremtidige planer.

Nettanlegg

Vi gjør oppmerksom på at nettselskapene Telemark Nett AS, Lede AS, DE Nett AS, Føre AS, Everket AS og Stannum AS har områdekonsesjon i de foreslåtte verneområdene. NVE har ikke detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett. Det er viktig at områdekonsesjonærer og netteiere vurderer om verneforslaget kommer i konflikt med deres eksisterende og fremtidige planer. Vi ber nettselskapene å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt.

Reguleringsmagasin

Så langt NVE kjenner til er det reguleringsmagasin som ligger nært eller grenser til områdene Brokefjell, (utv.) Brakandalen, **Storskog**, Mørkvassjuvet, (utv.) ned mot Flåvatn, Eidsborgkleivane-Gjuvstøyllia, Heggeneset, Jønjljo NR, (utv.) og Tjuvberget.

NVE ber statsforvalter ta kontakt med regulant/tiltakshaver av magasinene og eiere av kraftverk slik at de får mulighet til å uttale seg om hvorvidt de foreslåtte verneområdene kommer i konflikt med drift av reguleringsmagasin, konsesjonsbestemmelser, om erstatninger gitt tidligere til grunneiere og vurdere hvorvidt det er aktuelt med heving av høyeste regulerte vannstand (HRV) i fremtiden. Vi ber selskapene og regulanter å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt. NVE gjør oppmerksom på at vern ned til høyeste regulerte vannstand (HRV) vil begrense muligheter for økning av HRV i framtiden. Hvorvidt dette er aktuelt, bør regulantene/tiltakshaver uttale seg om. Se nærmere under **Øvrige kommentarer til områdene** for informasjon om regulanter/tiltakshavere og selskaper.

Når verneområdet grenser med reguleringsmagasin kan det skje at regulanten er pålagt eller har behov for å rydde i kantsonen over HRV, neddemt område og elven nedstrøms. NVE vurderer det som nødvendig at konsesjonsbestemmelser blir ivarettatt.

I forbindelse med flere tidligere verneforslag som grenser til HRV, for eksempel Sandvik naturreservat i Fyresdal kommune, har NVE opplevd at grunneierne ble kompensert opptil en meter over HRV for erosjon, nødvendig hogst og rydding i forbindelse med reguleringen og varierende flomvannstander. Vi oppfordrer statsforvalteren til å be skogeieren(e) opplyse om det er noen privatrettslige forhold i de foreslåtte verneområdene, som vil kunne få betydning for vernet før verneområdene blir sendt på høring. Det inkluderer opplysninger som skogeieren(e) allerede har fått eller får utbetalt erstatninger i de foreslåtte verneområdene i henhold til skjønnsavgjørelser eller avtaler.

Kraftverk

Når det kommer til kraftverksinteresser ber vi statsforvalter sende verneforslaget til eierne av kraftverkene (nevnt nedenfor) for å unngå at verneforslaget kommer i konflikt med drift, vedlikehold eller oppgradering av kraftverkene. NVE ber kraftverkseierne å uttale seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med drift og vedlikehold av kraftverket. Deres hensyn med tanke på drift og vedlikehold, konsesjonsbestemmelser må bli ivaretatt. NVE gjør oppmerksom på at det er kartlagt digitale småkraftverk i områdene **Storskog**, **Ånås** og **Jønjljo NR**, (utv.). Blant småkraftpotensialene i disse områdene er det potensialet i **Jønjljo** som er vurdert som et lønnsomt prosjekt. Vi ber om at grunneier(e) orienteres om potensialene.

Øvrige kommentarer til områdene

3. Storskog NR, utvidelse Digernes (østover), Storskog, utvidelse Lårdal-Sjausel (vestover) Området grenser til HRV for reguleringsmagasinet **Bandak**. Områdekonsesjonær **Telemark Nett AS** eier nettanlegg som krysser området. I det foreslåtte verneområdet finner vi kartlagt småkraftpotensial. Småkraftpotensialet utgjør 1,17 GWh/år med en utbyggingskostnad på ca. 8,00 NOK/kWh (2022-priser). Sammenlignet med andre konsesjonsgitte vann- og vindkraftproduksjoner, men som ikke er utbygd regnes dette som et lite lønnsomt prosjekt. Potensialet er vurdert til å ligge blant de 20 % dyreste småkraftprosjektene.”

Telemark Nett AS (brev dagsett 19.07.2023) uttalar følgjande:

“Verneplan for **Storskog utv. Digerneset og Sjausel – Kviteseid og Tokke**. I det området har **Telemark Nett 66kV linje med fjordspenn over Bandak og landtak ved Flekstveit**. Det er tinglyst rett med tilskost frå vegen til **Flekstveit**. **Telemark Nett** treng fortsatt rett til å drive vedlikehold og liknande for framtida.”

Landbruksdirektoratet (brev dagsett 24.07.2023) ber om at det av høyringsdokumenta må kome fram korleis områda vert bruka i landbrukssamanheng, og at omsynet til dette må bli ivaretatt i verneforskriftene. Dei peikar spesielt på gjennomgåande vegar, stølar, beitebruk og reindrift. Statleg og kommunal landbruksforvaltning bør bli involvert i verneprosessen, uttalar direktoratet.

STATSFORVALTARENS KOMMENTARAR TIL DEI INNKOMNE MERKNADENE

Språkrådet har etterlyst ein avklaring av namnet Statsforvaltaren fremjar. **Raudbergnuten** er namnet vi nå foreslår på baa to område som ligg på kvar side av **Storskog reservatet**. Utvidinga inneber at **Raudbergnuten** vil verte ein del av verneområdet, og namnet er nytta på kart og er eit kjend turmål. Utvidinga omfattar to områder på kvar side av **Storskog naturreservat og Raudbergnuten**, og Statsforvaltaren meiner difor namnet er eigna som nytt reservatnamn. Det kan og leggjast til at utvidinga omfattar areal i to kommunar, og at **Raudbergnuten** ligg i kommunegrensa.

Når det gjeld merknaden frå **Forsvarsbygg**, så vil vi kommentera at det er teke omsyn til unntak for militær operativ verksemd og omsynet til militær luftoperativ verksemd i § 6, første ledd og § 6, bokstav c.

Direktorat for mineralforvaltning (DMF) og Norges Geologiske undersøkelser (NGU). DMF ønskjer det blir gjort ei verdivurdering av fleire registrerte mineralførekomstar som finst i verneområda. NGU gjer dette i sitt svar, og kjem fram til at “*Alle dei kjende mineraliseringane på ved Raudbergnuten er relativt små og truleg utan økonomisk interesse i dag, men området rundt (særleg i aust) er framleis av interesse for prospekteringsindustrien*”.

Statsforvaltaren tolkar svara til at det ikkje er naudsynt å endre avgrensinga av verneforslaget.

Noregs vassdrags og energidirektorat (NVE) opplyser at det er reguleringsmagasin som ligger nært til, eller grenser til Bandak. Reguleringa har ein bestemd høgste regulerte vasstand (HRV). Eit vern kan kome i konflikt med HRV. Det kan òg vera motstridane omsyn mellom vern og behov for skjøtsel av den nedste sona mot vatnet, påpeikar NVE. NVE har sendt uttalen sin i kopi til eigar av kraftverket og tiltakshavar. Statsforvaltaren oppfatar at dette bør vera tilstrekkeleg i forkant av ein høyringsprosess. I sjølve høyringsprosessen får dei aktuelle instansar ein ny moglegheit til å uttala seg til verneplanen. Vår utsjekk viser at Bandak vert regulert gjennom kraftstasjonen på Hogga som ligg ovanfor Lunde. Stasjonen blir drifta av Statkraft, og ligg mellom Flåvatn og Norsjø. Sjølve Bandak skal ikkje bli reservat, og det er naturleg å sjå på ei avgrensing der høgste regulerte vasstand leggjast til grunn.

Hundreårsflaum er berekna til 75,18 m.o.h. og normalflaum er 73,28 m.o.h. (Ref.: *Flomberegning for Tokkeåi ved Dalen, NVE 16/2000 Lars-Evan Pettersson*). Statsforvaltaren inkluderer Statkraft SF Region Øst-Norge på høyringslista.

Telemark Nett AS har 66kV linje med fjordspenn over Bandak og landtak ved Flekstveit. Selskapet opplyser at dei har tinglyst rett med tilkomst frå vegen til Flekstveit. Dei krev rett til å drive vedlikehald og liknande for framtida. Masteføter, barduner, lina og tilkomstvegar vil bli liggande i verneområdet. Rett til drift av anlegg er tatt høgde for gjennom verneforskriftas § 4 d og § 7 h.

Når det gjeld uttalen frå Landbruksdirektoratet, så vil vi kommentere at området som vert foreslått verna ikkje har støl/seterbusetnad. Hytter, stølar og skogshusvær ligg på utsida av tilbudsområde. Område er svært bratt, og har ikkje lenger aktiv landbruksdrift. Dersom det skulle vera aktuelt med beitedyr her er det teke høgde for det og dei andre innspela i verneforskrifta, jf. § 4 bokstav g, § 6 bokstav a, § 7 bokstav d.

Andre utsegn blir tekne til etterretning.

Vidare sakshandsaming

Verneforslaget med områdeskildringar, kart over verneområdet og forslag til verneforskrift blir sendt på ein felles sentral og lokal høyring. Målet med høyringa er å få fram opplysningar om interesser som kan bli ramma av den planlagde fredinga.

Etter høyring vil Statsforvaltaren oppsummera høyringa, kommentera eventuelle utsegner og utarbeida ei tilråding om vern til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vil deretter laga innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om freding blir gjort ved kgl. Res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Namn	Kommune	Tal på grunneigarar	Totalareal utviding	Verneverdi
Raudbergnuten	Tokke og Kviteseid	17	8045 dekar *	Nasjonal (***)

*)Areal for eksisterande Storskog NR er 929 dekar.

6. Faktaark

LOKALITET:	Raudbergnuten
KOMMUNE:	Tokke og Kviteseid
FYLKE:	Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	8045 daa (utvidingsareal)
HØYDE OVER HAVET:	M.o.h. 72- 950
EIGEDOMMAR:	<u>Kviteseid kommune. Gnr./bnr.: 27/1, 28/1, 28/11, 28/12, 28/13, 28/22, 28/25,40/6, 28/26, 28/35, 30/1</u> <u>Tokke kommune. Gnr./bnr. 1/1,10,12, 1/2, 1/4, 1/5,11, 1/6, 1/8-9, 1/14,24, 1/15, 1/19, 1/22,30, 1/17,27,31</u>

Faktaarka for tilbudsområdet Raudbergnuten er skrive på bokmål frå kartleggarane sin side, og vi har ikkje endra dette til nynorsk. All tekst i dette kapitelet, utanom det vi har lagt til, er difor på bokmål.

OMRÅDESKILDRING

Områda er brattlendte og strekker seg fra Apalstod i Bandaks østende til nedre Strand som ligger 1,5 km aust for Lårdal. Området har en forholdsvis ensartet topografisk variasjon og er sørvendt. Berggrunnen er hovedsakelig fattig med kvartsskifer og granitt, men enkelte partier med metabasalt forekommer stedvis. Løsmassedekket er overveiende tynt til manglende, men spesielt i øst kommer det inn morenemateriale i forsenkninger og i slakere partier. Rasmarker dekker dessuten betydlige arealer. Mineralrike fuktig ned den lange lia gir kalkrike grunnforhold flere steder.

Området er kartlagt for naturtyper etter metodikk DN håndbok 13 i forbindelse med regionale kartlegginger av edelløvsog i 2009-2010 og kalkskog i 2018. Totalt tolv kjerneområder er avgrenset innenfor undersøkelsesområdet. Seks av disse er gitt verdi som svært viktig (A) mens de resterende er gitt verdi som viktig (B).

Noreg er delt inn i 7 bioklimatiske seksjoner der områda ligger i overgangsseksjonen kalt OC. Området ligger i boreonemoral 80% og sørboreal 20% vegetasjonssone.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVERKNAD

Terrenget er i det meste av undersøkelsesområdet svært bratt og skogen rives opp av åpne bergflater, fjellvegger, blokkmark og aktiv rasmark. Furu dominerer storparten av lia, for det meste i form av en grunnlendt, tørr, vegetasjonsfattig, middels baserik lågurtskog/mineralrik furuskog. Denne veksler med skinnere fattig skog på bergnabber, og mindre partier urterik lågurtfuruskog. Flekkvis finnes også partier som kan karakteriseres som kalkfuruskog. Sistnevnte finnes både som tørr utforming med bl.a. rødflangre, og vekselfuktig urterik utforming i grunne forsenkninger med periodevis sige vann. Betydelige arealer som kan karakteriseres som gammel rik lavlandsblandingsskog forekommer i de bratte lisdene, særlig i de mellomste høydeintervaller. Mer barskogsdominert areal forekommer øverst i lisdene, men med et betydedelig innslag av osp og bjørk. Rik edelløvsog med utforminger som rasmark-lindeskog eller alm-lindeskog forekommer stedvis.

Verneforslaget som helhet har stor treslagsblanding og heterogenitet. Lett tilgjengelige areal i lisdene bærer preg av tidligere hogst og beitepåvirkning. Langs traktorveier av nyere dato finnes også en del ungsog etter ferske hogstingrep. Nedre del av lisdene i vest, og arealene

under Flekstveit sentralt, har størst preg av tidligere beite/slått med preg av gjengroende hagemark/beiteskog.

VERNEINTERESSER

Artsmangfold

I dette avsnittet er mellom anna såkalla «raudlista» artar omtalt. Det er artar som er sjeldne og som er gitt ulik status etter kor stor fare det er for utrydding. Status er henta frå Norsk Raudliste 2021, frå Artsdatabanken. EN = sterkt trua, VU = sårbar, og NT = nær trua, der «sårbar» er meir sjeldan enn «nær trua».

Det er påvist en lang rekke rødlistearter innenfor undersøkelsesområdet. Verdt å trekke frem er funnet av den kalkkrevende soppn hasselslørsopp (EN) som i verneforslaget har et av få kjente funn utenfor kalken i Oslofeltet. Og funn av de nasjonalt sjeldne sommerfuglene *Elachista cingillella* (EN), *Scrobipalpula diffluella* (EN) og *Stephensia brunnichella* (EN), som alle er knyttet til spesifikke forekommende vertsplanter hhv. lundgrønnaks, bakkestjerne og kransmynte.

Det er ifølge Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2021) kjent hele 35 rødlistede arter, der fire er sterkt truet (EN), syv er sårbar (VU) og 24 er nær truet (NT). Mange av disse artene er knyttet til død ved, spesielt av osp (bl.a. hårkjuka (VU) og ospelvitkjuka (NT) og gran (rosenkjuka (NT)), men også andre treslag som selje (nordlig aniskjuka (VU)). Flesteparten er funnet innenfor kjerneområdene, men man kan anta at mange av dem også forekommer spredt i området generelt.

Også flere krevende og til dels regionalt sjeldne karplanter (f.eks. stjernetistel (NT), søstermariehånd (VU), bergperikum, svarterteknapp, vårerteknapp, rødflangre, blodstorkenebb, myske og stavklokke (NT)) og signalarter (f.eks. granrustkjuka, lungenever og sølvnever) er funnet i området. Lungenever forekommer på eldre løvtrær flere steder, spesielt på osp. Potensialet for ytterligere forekomster av interessante arter vurderes som stort.

Innslag av spesielt lind og hassel på stedvis baserik mark gir potensial for en rekke interessante jordboende sopp, med bl.a. funn av villsvinslørsopp (VU). Sørvendt beliggenhet i lavereliggende deler av indre Telemark, samt forholdsvis god tilgang på død ved i ulike nedbrytningsstadier gir potensial for en lang rekke spesialiserte insekter, spesielt biller, men også andre artsgrupper. Fra lignende sørvendte liser lenger vest ved Bandak, er det nylig gjort funn av en lang rekke interessante insektarter, og det er derfor meget sannsynlig at mange av insektartene som er funnet her også forekommer langs denne delen av Bandak.

Området vurderes også til å ha en stor betydning for diverse vilt, bl.a. er det påvist hvitryggspett, tretåspett og gaupe (EN) i tilknytning til området, og det kan antas at enkelte rovfugler også hekker i de bratte liserne.

Naturtypar

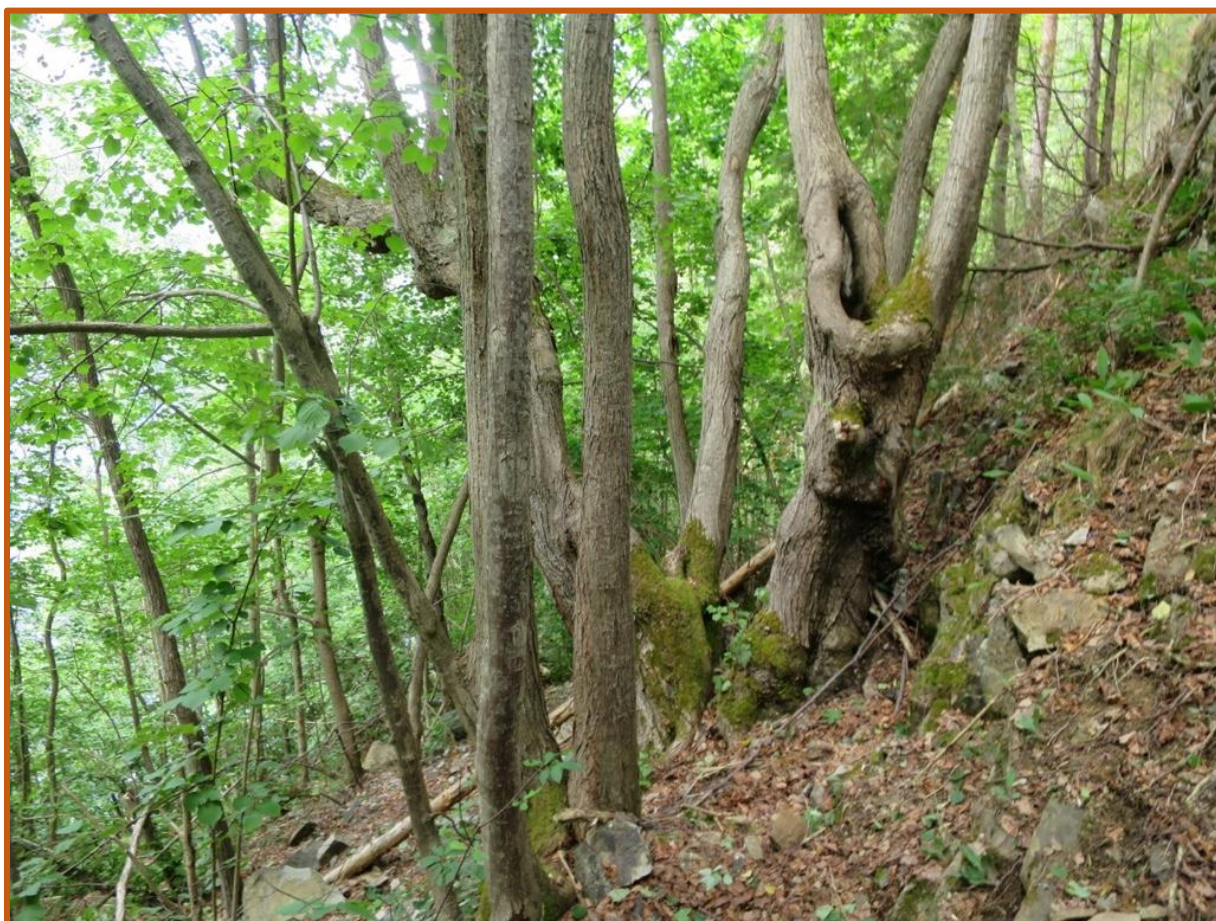
I dette avsnittet er mellom anna såkalla «raudlista» naturtypar omtalt. Det er naturtypar som er gitt status etter kor stor risiko det er for av dei går tapt. Status er henta frå Norsk Raudliste for naturtypar 2018 frå Artsdatabanken. EN=sterkt trua, VU = sårbar, NT=nær trua der «sterkt trua» er meir sjeldan enn «nær trua».

De rødlistede naturtypene kalk- og lågurtfuruskog (VU) og frisk rik edelløvskog (NT) er stedvis representert i undersøkelsesområdet. Av rødlistede naturtyper inngår mosaikker av kalkgranskog, kalkfuruskog, lågurtbarskog, kalkedelløvskog og lågurtedelløvskog.

Mangeloppfyllelse

Verneforslaget inngår som en del av flere verneområder i tilknytning til Bandak-vassdraget som samla sett utgjør et stort, sammenhengende kompleksområde med meget store og varierte naturverdier av nasjonal verdi. Isolert sett vurderes dette verneforslaget til nasjonal verneverdi (***), der lokalklima, potensial for rødlistede arter (både varmekjære og kalkkrevende), treslagsvariasjon, rikhet og størrelse er spesielt vektlagt.

Arealet dekker inn flere viktige nasjonale og regionale skogvernangler (Framstad et al. 2017). Området bidrar til de generelle manglene lavlandsskog, høybonitetsskog og som storområde (sør- og boreonemoral sone). Også for flere mangelnaturtyper/ansvarstyper, spesielt for gammel furuskog, rik blandingsskog/edelløvskog er dekningen god. Den totale mangeloppfyllelsen vurderes som høy.

Rik edelløvskog med gamle og hule trær i Blyths hage.

Foto: Stefan Olberg

FØREMÅL

Formålet med forskrifta er å ta vare på ein bestemt type natur i form av rik edellauvskog, gammel boreal lauvskog, kalkbarskog, lågurtfuruskog og rik blandingskog i låglandet. Området har særskild betydning for biologisk mangfald på grunn av førekomst av død ved, samt sjeldne og trua artar av karplanter, sopp og lav.

ANDRE INTERESSER

Det går ein traktorveg mellom Flekstveit og Lindeviki. Vegen er mulig å sykle mellom Vårdal og Kviteseid. Det går sti til Raudbergnuten frå vest. Det går og ein sti frå Tveigrend over Sundsbarmåsen til Haukstoga.

TEKNISKE INNGREP

Telemark Nett har 66 kV linje med fjordspenn over Bandak og landtak ved Flekstveit. Linje, master, bardunar og tilkomstveg ligg i planlagd verneområde. Verneforskrifta gir åpning for vedlikehald og nødvendige tiltak.

Det er fleire hytter her, som alle ligg nede ved Bandak. Dei skal haldast utanfor verneområde. Det gjeld; Digerneshytta, Breidalshytta, Hanen og Lindeviki. Også Digernes fyr drifta av Telemarkskanalens venner, haldast utanfor verneområdet. Sidan målestokken på kartet er liten, nemnes dette særskild.

I Næverdalen aust for garden øvre Flekstveit er det ein gamal husmannsplass. Ingen bygningar står, berre grunnmurar. Det er og ein nedlagt husmannsplass ved nemnde landtak.

Det går traktorveg mellom garden nedre Flekstveit og Sjausel. Det er òg fleire andre vegar i dette område som er inntekna på kartet.

Ved Raubergnuten er det gammalt dagskjæring (gruve) 300 m nordvest for toppen. *Forekomsttypen har ingen økonomisk interesse i dag*, står det i NGU si base.

PLANSTATUS

Verneforslaget ligg innanfor område avsett til LNF (natur- og friluftsområdet i landbruks-) formål i begge kommunar. I Kviteseid kommune er øvre del av området LNF med hensynssone friluftsliv H530_2.

MERKNADER

Diktaren Per Sivle omtaler Raubergnuten i tredje vers i diktet *Til Telemark*.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGAR

Område mellom Sjausel og Flekstveit har eit utbygd traktorvegnett rusta opp på 80-talet. Det vart teke ut tømmer mot Lindeviki og Sjausel. Grunna kraftig fall i massevirkeprisar vart mykje skog ståande att. Tabellen under viser skogdata for tilbodsområdet.

Vi har ikkje lagt inn tabell for skogdata for denne utvidinga ettersom det nyleg har blitt gjennomført synfaring. Det føreligg difor ikkje komplette skogdata på noverande tidspunkt.

LITTERATUR

Lønnve O. J., Olberg S., Thylen A. 2019. *Naturverdier for lokalitet Digernes, registrert i forbindelse med prosjekt Kalkskog 2018.* NaRIN faktaark. BioFokus og Reiso, S. 2021.

Reiso, S. 2021. *Sammenstilling av kunnskap for oppstart av verneprosess. Lårdal-Sjausel, Tokke.* BioFokus-notat 2021-62. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Naturbase: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase>

Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Utsyn frå Sundsbarmåsen mot Bandak, Apalstod, Bandaksøy, Straumen og Kviteseidvatnet. Området mellom Bandak og der bildet er teke, ligg i verneforslaget. Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

7. Forslag til verneforskrift

Kommentarar til forskrifta

Bruk av naturreservatet til idrettsarrangement eller andre større arrangement er forbode.

Definisjon på større arrangement har tidlegare vore om lag 30 deltakarar. I samsvar med den nye malen for forskrifter frå Miljødirektoratet er det ikkje gitt nokon eksakt definisjon på kva som blir rekna som større arrangement. Både type arrangement og tal deltakarar kan ha betydning. Som utgangspunkt vil idrettsarrangement og konsertar – eller liknande - bli omfatta.

Føresegna er ikkje meint å regulere ordinær turverksemd i grupper, og felles turar og felles treningar med vidare blir dermed ikkje omfatta av forbodet. Utsetting av turposter og liknande blir heller ikkje rekna som arrangement, men kan rammes av forbodet mot midlertidige innretningar. Forskriftsmalen har i § 7 ein særskilt føresegn om dispensasjon som opnar for å gi løyve til aktivitetar nemnd i denne.

Ut frå verneformålet for det enkelte området kan det vurderast konkrete unntak eller tilpassingar til disse føresegnene, for eksempel særskilt unntak for turorienterings- eller kjentmannspostar. Er det fleire deltakarar må det søkjast om dispensasjon, og da kan forvaltningsstyremakta vurdere dette i samsvar med til § 7 bokstav g.

Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar

Vedlikehald som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stiar og vegar kan gjerast utan søknad. Vindfall som måtte bli liggjande over stiar kan kappes og leggst til side, normalt vil dette kunne gjerast av grunneigar eller oppsyn. Det kan etter søknad gjevast dispensasjon etter § 7 til rydding og vedlikehald av nye stiar, løyper og gamle ferdselsvegar. Dette er ein standard regel vi har med i alle verneforskrifter, og som kan nyttast dersom det viser seg å vera stiar ein *ikkje har kjent til* ved vernet.

Motorferdsel.

Motorferdsel er forbode etter § 5 bokstav a. Det er nokre generelle unntak i § 6 og det kan gjevast dispensasjon etter søknad etter reglane i § 7. I tillegg gjeld lov om motorferdsel i utmark, det vil seia at kommunen og grunneigar må gje løyve til motorferdsel på vanleg måte.

Bruk av sykkel, hest og riding.

Friluftsløven opnar for sykling, riding og anna bruk av hest på veier og stiar i utmarka. I høyringsforslaget vil vi følgje friluftsløvens føresegn. Jf. føresegnet i § 5 bokstav b.

Brenning av bål.

Det er vanleg at det er opna for brenning av bål i store reservat (grense på om lag 700-1000 daa). Ein må då nytte tørrkvist eller ved ein har med seg, ein kan ikkje felle eller hogge opp daude tre

Forslag til forskrift om vern av Raudbergnuten naturreservat, Tokke og Kviteseid kommunar, Telemark

Fastsett ved kongeleg resolusjonmed heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62 [og § 77]. Fremja av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Føremål

Formålet med forskrifta er å ta vare på ein bestemt type natur i form av rik edellauskog, gammal boreal lauskog, kalkbarskog, lågurtfuruskog og rik blandingsskog i låglandet.

Området har særskild betydning for biologisk mangfold på grunn av førekomst av død ved, samt sjeldne og trua artar av karplanter, sopp og lav.

Det er ei målsetting å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

§ 2 Geografisk avgrensing

Naturreservatet omfattar følgjande gnr./bnr.: Tokke kommune: 1/1,10,12, 1/2, 1/4, 1/5,11, 1/6, 1/8-9, 1/14,24, 1/15, 1/19, 1/22,30, 1/17,27,31, Kviteseid kommune: 27/1, 28/1, 28/11, 28/12, 28/13, 28/22, 28/25 og 40/6, 28/26, 28/35, 30/1.

Naturreservatet dekker eit totalareal på 8974 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet ... Dei nøyaktige grensene for naturreservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart vert oppbevart i Tokke kommune, Kviteseid kommune, hos Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernereglar

I naturreservatet må ingen gjere noko som skadar verneverdiane som går fram av føremålet med vernet.

I naturreservatet gjeld følgjande vernereglar:

- a. Vegetasjonen, medrekna daude buskar og tre, er verna mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter og sopp medrekna lav eller deler av desse frå naturreservatet. Planting eller såing av tre og annan vegetasjon er forbode.
- b. Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er verna mot skade, øydelegging og unødige forstyrring. Utsetting av dyr er forbode.
- c. Det må ikkje settast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som til dømes oppføring av bygningar, anlegg, gjerde og andre varige eller mellombelse innretningar, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båtar, framføring av luftleidningar, jordkablår, kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller anna form for forureining, etterlating av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske utryddingsmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga av tiltak er ikkje uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode.

§ 4 Generelle unntak frå vernereglane

Vernereglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. Jakt og fangst i samsvar med gjeldande lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldande lovverk
- d. vedlikehald av traktorvegar, stiar og andre anlegg og innretningar i samsvar med standard på vernetidspunktet

- e. beiting
- f. utsetting av saltstein
- g. brenning av bål med tørrkvist frå bakken eller medteken ved, i samsvar med gjeldande lovverk
- h. oppsetting av mellombelse, mobile jakttårn for storviltjakt
- i. forsiktig rydding av småbuskar og kvist i siktlinjer ved faste jaktpostar i samband med storviltjakt
- j. drift og vedlikehald, samt nødvendig istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet
- k. oppgradering eller fornying av kraftleidningar for heving av spenningsnivå og auke av linetverrsnittet, når tiltaket ikkje skadar verneverdiane angitt i verneføremålet nemneverdig

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel på land er forbode, medrekna landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, riding og bruk av hest er forbode utanom eksisterande vegar og stiar.

§ 6 Generelle unntak frå ferdselsreglane

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgåver som er bestemt av forvaltningsstyresmakta. Unntaket gjeld ikkje øvingsverksemd.

Ferdselsreglane i § 5 annet ledd er ikkje til hinder for

- a. naudsynt motorferdsel for uttransport av sjuke og skadde bufe. Køyretøy som nyttast skal vere skånsamt mot markoverflata. Det skal sendast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet i forkant av køyring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort og villsvin med lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget og med traktor og ATV på traktorveg avmerka på vernekartet
- c. landing og start med Forsvaret sine luftfartøy
- d. naudsynt motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterande energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport utanom driftsveg for kraftleidningen skal det i etterkant sendast melding til forvaltningsstyresmakta
- e. naudsynt motorferdsel på driftsveg for kraftleidning avmerka på vernekartet som traktorveg i samband med drift og vedlikehald, samt oppgradering og fornying av eksisterande energi- og kraftanlegg
- f. naudsynt motorferdsel på traktorveg merka på vernekart i samband med jord- og skogbruksdrift på bakenforliggende eigedom gnr./bnr.1/25 og gnr./bnr. 1/26, Flekstveit.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsreglar

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminne
- b. tiltak i samband med forvaltning av vilt
- c. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med andre køyretøy enn lett beltekøyretøy som nemnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehald av gjerder
- e. hogst av etablerte plantefelt
- f. merking og rydding av nye stiar
- g. avgrensa bruk av naturreservatet for aktivitetar nemnt i § 3 andre ledd bokstav d
- h. oppgradering og fornying av kraftleidningar som ikkje fell inn under § 4 bokstav k
- i. naudsynt motorferdsel utanfor eksisterande driftsveg for kraftleidning i forbindelse med drift og vedlikehald, samt oppgradering og fornying av eksisterande kraftleidning

- j. naudsynt motorferdsel på traktorveg merka på vernekart i samband for transport av ved, materiale og utstyr til bakenforliggande eigedom gnr./bnr.1/25 og gnr./bnr 1/26, Flekstveit.
- k. naudsynt motorferdsel i samband med aktivitetar etter § 4 bokstav d, e og f, og § 7 bokstav a, d og e

§ 8 *Generelle dispensasjonsreglar*

Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå forskrifta dersom det ikkje strir mot føremålet med vernet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom omsyn til tryggleik eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 *Skjøtsel*

Forvaltningsstyresmakta, eller den forvaltningsstyresmakta bestemmer, kan setje i verk tiltak for å oppretthalde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er føremålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeidast forvaltningsplan med nærare retningsliner for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsstyresmakt*

Miljødirektoratet fastset kven som er forvaltningsstyresmakt etter denne forskrifta. Miljødirektoratet kan delegera styresmakta til kommunar som samtykker til det.

§ 12 *Ikraftsetjing*

Denne forskrifta trer i kraft straks. Samstundes blir forskrift av 10. juni 2005 nr. 566 om vern av Storskog naturreservat, Tokke kommune, Telemark oppheva.